

Ref 15

Den omständigheten att en utlänning som har fått avslag på sin asylansökan därefter genom ett s.k. spårbyte ansöker om uppehållstillstånd för arbete (I), eller ansöker om uppehållstillstånd som familjemedlem till en arbets- tagare (II), innebär inte att utlänningen upphör att vara asylsökande och därmed att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

I.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 28 februari 2024 följande dom (mål nr 7600-22).

Bakgrund

1. Enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. kan bistånd i form av bl.a. logi och dagersättning lämnas till vissa utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. I den personkrets som omfattas av lagen ingår bl.a. utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande (asylsökande).

2. En utlänning som har fått avslag på sin asylansökan kan enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen (2005:716) genom ett s.k. spårbyte under vissa förutsättningar beviljas ett tidsbegränsat uppehålls- tillstånd för arbete.

3. M.M. ansökte om asyl. Migrationsverket avslog ansökan och beslutade att utvisa honom ur Sverige. Utvisningsbeslutet innehöll inte någon tidsfrist inom vilken han frivilligt skulle lämna landet. Efter det att utvisningsbeslutet hade fått laga kraft ansökte M.M. med stöd av 5 kap. 15 a § utlänningslagen om uppehållstillstånd för arbete. Migrationsverket avslog även den ansökan.

4. En tid senare beslutade Migrationsverket att tills vidare avbryta verkställigheten av utvisningsbeslutet med hänvisning till situationen i M.M:s hemland. M.M. ansökte då om dagersättning.

5. Migrationsverket avslog ansökan med motiveringen att M.M. tidigare hade ansökt om uppehållstillstånd för arbete och därmed inte var asylsökande. Enligt myndigheten tillhörde han därför inte längre den personkrets som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och hade således inte rätt till bistånd enligt lagen.

6. M.M. överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Karlstad som instämde i Migrationsverkets bedömning att han inte längre tillhörde lagens personkrets och avslög överklagandet.

7. M.M. överklagade vidare till Kammarrätten i Göteborg. Under processen i kammarrätten anförde Migrationsverket att M.M. i vart fall inte tillhörde personkretsen eftersom han inte hade beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa och därmed saknade rätt att befinna sig i landet som asylsökande. Kammarrätten ansåg dock att den omständigheten inte hade någon betydelse vid bedömningen och fann att M.M. inte upphörde att tillhöra personkretsen i lagen när han ansökte om uppehållstillstånd för arbete. Kammarrätten upphävde därför underinstansernas avgöranden och lämnade över handlingarna i målet till Migrationsverket för prövning av om M.M. uppfyllde övriga förutsättningar för att beviljas det sökta biståndet.

Yrkanden m.m.

8. *Migrationsverket* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska fastställa myndighetens beslut.

9. *M.M.* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

10. Frågan i målet är om en utlänning upphör att vara asylsökande och därmed att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. när personen, efter att ha fått avslag på sin asylansökan, ansöker om uppehållstillstånd för arbete (spårbyte).

Rättslig reglering m.m.

11. Av 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som alternativt skyddsbehövande (asylsökande) omfattas av lagens bestämmelser om bistånd.

12. I 1 a § föreskrivs vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Ett av dessa är enligt fjärde stycket att en utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen inte omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om sådant tillstånd är under prövning.

13. Av 5 kap. 15 a § första stycket 1 utlänningslagen följer att en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande har avslagits under vissa förutsättningar får beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. I lagen om mottagande av asylsökande m.fl. saknas generella bestämmelser om när en utlänning som tillhör lagens personkrets upphör att omfattas av lagen. Av praxis framgår att en person i vart fall upphör att vara asylsökande i lagens mening – och därmed upphör att omfattas av lagen – när asylansökan har avslagits och det har beslutats att personen ska avvisas eller utvisas men det beslutet har upphört att gälla, vilket som huvudregel sker fyra år efter det att beslutet fick laga kraft (HFD 2020 ref. 60).

15. Migrationsverket anser att en utlänning upphör att vara asylsökande även när personen efter det att asylansökan har avslagits ansöker om uppehållstillstånd för arbete. Enligt myndigheten gäller detta i vart fall om det inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa i personens avvisnings- eller utvisningsbeslut och han eller hon därmed saknar rätt att befinna sig i Sverige i egenskap av asylsökande.

16. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar inledningsvis att enbart den omständigheten att en person inte har laglig rätt att vistas i Sverige eftersom ansökan om uppehållstillstånd har avslagits och det finns ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning inte innebär att personen upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (HFD 2013 ref. 83). Att en person inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa saknar således betydelse för frågan om tillhörigheten till lagens personkrets. En annan sak är att denna omständighet kan påverka rätten till bistånd enligt lagen.

17. Vid bedömningen av om en ansökan om uppehållstillstånd för arbete innebär att en person inte längre ska anses vara asylsökande i lagens mening bör vidare bestämmelsen i 1 a § fjärde stycket beaktas. Där föreskrivs att en utlänning för vilken en ansökan om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt vissa angivna bestämmelser är under prövning inte omfattas av lagen. Tidsbegränsade uppehållstillstånd för arbete enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen nämns dock inte. Inte heller i övrigt finns något stöd för att en ansökan om ett sådant uppehållstillstånd medför att sökanden upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

18. Högsta förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund att den omständigheten att M.M. ansökte om uppehållstillstånd för arbete enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen inte innebär att han upphörde att vara asylsökande i den mening som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det var därför fel av Migrationsverket att avslå hans ansökan om dagarsättning på den grunden.

19. Som kammarrätten har funnit ankommer det på Migrationsverket att pröva om övriga förutsättningar för att bevilja det sökta biståndet är uppfyllda. Överklagandet ska därmed avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Knutsson, Ståhl* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Sandra Zetterdahl.

Förvaltningsrätten i Karlstad (2022-03-25, Johansson):

För att ha rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. krävs, enligt 8 §, att sökanden tillhör personkretsen i 1 §. Av 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att lagen innehåller bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som 1) är asylsökande, 2) har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, eller 3) har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

M.M. har i målet inte invänt mot Migrationsverkets uppgifter om att hans rätt till dagersättning upphört efter den 16 juli 2021 med anledning av att han ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete. När en person ansöker om uppehållstillstånd på grund av arbete är denne inte längre att betrakta som asylsökande i Sverige. M.M. omfattas därför inte av personkretsen i 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Att han har ett gällande utvisningsbeslut som inhyllats förändrar inte det faktum att han inte längre omfattas av personkretsen i 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. genom sin ansökan om uppehållstillstånd på grund av arbete. Vad M.M. anfört i övrigt ändrar inte heller bedömningen. Migrationsverket har därmed haft skäl för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (2022-12-15, Falkendal, Huldén och Bengtsson):

Frågan i målet är om M.M. omfattas av personkretsen i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Migrationsverket har den 16 juli 2019 beslutat att avslå M.M:s ansökan om bistånd från och med dagen för beslutet. Skälen för beslutet var huvudsakligen att han inte längre har rätt till bistånd enligt 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eftersom han ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete i Sverige. Beslutet har vunnit laga kraft.

Migrationsverket har i första hand invänt att frågan om M.M:s rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. är slutligt avgjord genom myndighetens beslut den 16 juli 2019 och att det därför inte finns något utrymme för att nu göra en annan bedömning. Kammarrätten konstaterar dock att beslutet är ett för den enskilde betungande beslut och

att ett sådant beslut inte hindrar en ny prövning vid ett senare tillfälle (jfr HFD 2019 ref. 61).

Migrationsverkets ursprungliga grund för att avslå M.M:s ansökan om bistånd är att han inte längre tillhör personkretsen eftersom han ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete och därmed inte längre är att anse som asylsökande. Det finns dock inte stöd för denna bedömning, varken i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eller utlänningslagen (jfr Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål nr 2225-21 och Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 739-22).

Migrationsverket anför också numera att M.M. i vart fall inte omfattas av personkretsen i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eftersom han inte beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa och därmed saknat rätt att befinna sig i landet som asylsökande.

Av 12 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att den som håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas inte har rätt till bistånd. Av bestämmelsen följer således att en utlänning kan omfattas av personkretsen utan att för den skull ha rätt till bistånd och detta oavsett om det finns ett lagakraftvunnet beslut om utvisning (jfr HFD 2013 ref. 83). Vidare är det utvisningsbeslutets giltighetstid som bestämmer den yttre gränsen för att en utlänning ska kunna anses vara asylsökande enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (jfr HFD 2020 ref. 60).

Kammarrätten bedömer mot denna bakgrund att M.M. inte upphörde att tillhöra personkretsen i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. när han ansökte om uppehållstillstånd på grund av arbete. Den omständigheten att han saknat rätt att befinna sig i landet som asylsökande innebär inte heller att han inte omfattas av personkretsen. M.M. tillhör därmed denna personkrets.

De överklagade avgörandena ska alltså upphävas och handlingarna i målet överlämnas till Migrationsverket för prövning av om M.M. uppfyller övriga förutsättningar för att beviljas sökt bistånd.

– Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och Migrationsverkets beslut och överlämnar handlingarna i målet till Migrationsverket för fortsatt handläggning i enlighet med det som anges i skälen för kammarrättens avgörande.

II.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 28 februari 2024 följande dom (mål nr 2416-23).

Bakgrund

1. Enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. kan bistånd i form av bl.a. logi och dagersättning lämnas till vissa utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. I den personkrets som omfattas av lagen ingår bl.a. utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande (asylsökande).

2. En utlänning som har fått avslag på sin asylansökan kan enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen (2005:716) genom ett s.k. spårbyte under vissa förutsättningar beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete. Om ett sådant uppehållstillstånd beviljas kan även utlänningens familjemedlemmar under vissa förutsättningar beviljas uppehållstillstånd.

3. S.M. och hennes minderårige son T.B. ansökte om asyl. Migrationsverket avslög ansökningarna och beslutade att utvisa dem ur Sverige. Utvisningsbesluten innehöll inte någon tidsfrist inom vilken de frivilligt skulle lämna landet.

4. Efter det att utvisningsbesluten hade fått laga kraft ansökte S.M. och T.B. med stöd av 5 kap. 15 a § utlänningslagen om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till sin make respektive pappa som hade ansökt om uppehållstillstånd för arbete. Migrationsverket beslutade då att de inte längre hade rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Enligt myndigheten upphörde de att vara asylsökande när de ansökte om uppehållstillstånd på annan grund än skyddsbehov och de tillhörde därför inte längre den personkrets som omfattas av lagen.

5. S.M. och T.B. överklagade besluten till Förvaltningsrätten i Stockholm. Under processen i förvaltningsrätten anförde Migrationsverket att S.M. och T.B. i vart fall inte tillhörde personkretsen i lagen eftersom de inte hade beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa och därmed saknade rätt att befinna sig i landet som asylsökande. Förvaltningsrätten ansåg dock att den omständigheten inte hade någon betydelse vid bedömningen och fann att S.M. och T.B. inte upphörde att vara asylsökande i lagens mening när de ansökte om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en arbetstagare. Bistånd kunde således inte vägras på den grunden. Förvaltningsrätten upphävde därför de överklagade besluten och visade målet åter till Migrationsverket för prövning av om övriga förutsättningar för rätt till bistånd var uppfyllda.

6. Migrationsverket överklagade till Kammarrätten i Stockholm som upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde Migrationsverkets beslut. Kammarrätten ansåg att den som har fått sin asylansökan slutligt avgjord och därefter ansöker om uppehållstillstånd på en annan grund än skyddsbehov inte längre tillhör personkretsen i lagen. I samband med att ansökan om uppehållstillstånd som familjemedlem till en arbetstagare lämnades in upphörde S.M. och T.B. därför enligt kammarrätten att vara asylsökande och de tillhörde då inte längre personkretsen i lagen.

Yrkanden m.m.

7. S.M. och T.B. yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och fastställa förvaltningsrättens dom.

8. *Migrationsverket* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om en utlänning upphör att vara asylsökande och därmed att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. när personen, efter att ha fått avslag på sin asylansökan, ansöker om uppehållstillstånd som familjemedlem till en arbetstagare.

Rättslig reglering m.m.

10. Av 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som alternativt skyddsbehövande (asylsökande) omfattas av lagens bestämmelser om bistånd.

11. I 1 a § föreskrivs vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Ett av dessa är enligt fjärde stycket att en utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen inte omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om sådant tillstånd är under prövning.

12. Av 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen följer att en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande har avslagits, och som är familjemedlem till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete, under vissa förutsättningar får beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. I lagen om mottagande av asylsökande m.fl. saknas generella bestämmelser om när en utlänning som tillhör lagens personkrets upphör att omfattas av lagen. Av praxis framgår att en person i vart fall upphör att vara asylsökande i lagens mening – och därmed upphör att omfattas av lagen – när asylansökan har avslagits och det har beslutats att personen ska avvisas eller utvisas men det beslutet har upphört att gälla, vilket som huvudregel sker fyra år efter det att beslutet fick laga kraft (HFD 2020 ref. 60).

14. Migrationsverket anser att en utlänning upphör att vara asylsökande även när personen efter det att asylansökan har avslagits ansöker om uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare. Enligt myndigheten gäller detta i vart fall om det inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa i personens avvisnings- eller utvisningsbeslut och han eller hon därmed saknar rätt att befinna sig i Sverige i egenskap av asylsökande.

15. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar inledningsvis att enbart den omständigheten att en person inte har laglig rätt att vistas i Sverige eftersom ansökan om uppehållstillstånd har avslagits och det finns ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning inte innebär att personen upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (HFD 2013 ref. 83). Att en person inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa saknar således betydelse för frågan om tillhörigheten till lagens personkrets. En annan sak är att denna omständighet kan påverka rätten till bistånd enligt lagen.

16. Vid bedömningen av om en ansökan om uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare innebär att en person inte längre ska anses vara asylsökande i lagens mening bör vidare bestämmelsen i 1 a § fjärde stycket beaktas. Där föreskrivs att en utlänning för vilken en ansökan om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt vissa angivna bestämmelser är under prövning inte omfattas av lagen. Tidsbegränsade uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen nämns dock inte. Inte heller i övrigt finns något stöd för att en ansökan om ett sådant uppehållstillstånd medför att sökanden upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

17. Högsta förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund att den omständigheten att S.M. och T.B. ansökte om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen inte innebär att de upphörde att vara asylsökande i den mening som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det var därför fel av Migrationsverket att neka dem bistånd på den grunden.

18. Som förvaltningsrätten har funnit ankommer det på Migrationsverket att pröva om övriga förutsättningar för rätt till bistånd är uppfyllda. Kammarrättens dom ska därför upphävas och förvaltningsrättens avgörande fastställas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens avgörande.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Knutsson, Ståhl* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Sandra Zetterdahl.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2022-10-31, Axélius Friberg):

Migrationsverket har fört fram att klagandena upphört att vara asylsökande bl.a. då de inte meddelats någon tidsfrist för frivillig avresa. Den omständigheten att klagandena inte hade fått någon tidsfrist för frivillig avresa har visserligen betydelse i frågan om upphörande av rätten till bistånd enligt 11 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det innebär dock inte att de upphörde att vara asylsökande i den mening som avses i 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det är i stället tidpunkten för när klagandenas utvisningsbeslut preskriberas som är avgörande för när de ska anses ha upphört att vara asylsökande (se HFD 2020 ref. 60).

Vidare konstaterar förvaltningsrätten att det av varken bestämmelserna i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eller i utlänningslagen kan utläsas att en utlänning upphör att vara asylsökande i den mening som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. för att personen i fråga ansöker om uppehållstillstånd för arbete (se Kammarrätten i Stockholms dom den 10 juni 2022 i mål nr 739-22 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 16 december 2021 i mål nr 2225-21). Klagandena var därmed asylsökande i den mening som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. vid tidpunkten för de överklagade besluten.

Mot denna bakgrund bedömer förvaltningsrätten att Migrationsverkets beslut att avslå klagandenas rätt till bistånd för att de den 16 maj 2022 ansökte om uppehållstillstånd på grund av arbete är oriktiga. Av handlingarna i målet framgår inte om övriga förutsättningar för rätt till bistånd var uppfyllda vid tidpunkten för de överklagade besluten. Det ankommer i första hand på Migrationsverket att utreda och pröva den frågan. De överklagade besluten ska därför upphävas och målet återförvisas till Migrationsverket för utredning och nya beslut.

– Förvaltningsrätten upphäver de överklagade besluten och visar målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning i enlighet med vad som framgår av skälen för denna dom.

Kammarrätten i Stockholm (2023-03-13, Lindqvist, Degenkolbe [skiljaktig] och Une-Larsson):

Frågan i målet är om familjens rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. har upphört från och med den 16 maj 2022 då de har gjort ett s.k. spårbyte och ansökt om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen.

Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörandet HFD 2020 ref. 60 prövat frågan om utlänningar vars utvisningsbeslut upphört att gälla omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. I målet hade utlänningarnas asylansökningar avslagits och deras utvisningsbeslut fått laga kraft. Under utvisningsbeslutens giltighetstid hade de bott i Sverige med ett eget barn under 18 år och haft bibehållen rätt till bistånd. När deras utvisningsbeslut upphörde att gälla beslutade Migrationsverket att de inte hade rätt till bistånd eftersom de inte längre var asylsökande och därför inte omfattades av lagen. Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att enbart den omständigheten att en person tidigare ansökt om uppehållstillstånd som skyddsbehövande inte innebär att personen för all framtid ska anses vara asylsökande och tillhöra personkretsen i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. I avgörandet kom Högsta förvaltningsdomstolen fram till att utlänningarna i samband med att deras utvisningsbeslut upphörde att gälla även upphörde att vara asylsökande enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. De omfattades därmed inte av personkretsen i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och hade inte rätt till bistånd enligt lagen.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Kammarrätten anser att uttalandena i HFD 2020 ref. 60 innebär att det är av avgörande betydelse för lagens tillämpning att en utlänning tillhör personkretsen i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Omfattas inte en utlänning av personkretsen har denne inte rätt till bistånd enligt lagen. Därutöver klargörs i avgörandet vad som gäller vid den tidpunkt då ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut har upphört att gälla och utlänningen inte ansöker om asyl på nytt. I avgörandet aktualiseras dock inte andra omständigheter som skulle kunna innebära att en utlänning inte längre tillhör personkretsen.

En förutsättning för att en utlänning ska omfattas av 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. är att utlänningen ansöker om uppehållstillstånd i egenskap av flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (HFD 2020 ref. 60 och HFD 2022 ref. 40). Enligt kammarrätten innebär detta att den som fått sin asylansökan slutligt avgjord och därefter ansöker om uppehållstillstånd på en annan grund än skyddsbehov inte längre tillhör den personkrets som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

I nu aktuellt mål har familjens asylansökningar slutligt avgjorts och deras utvisningsbeslut har fått laga kraft. Familjen har därefter ansökt om uppehållstillstånd på en annan grund, som familjemedlemmar till arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen. I samband med att den nya ansökan har lämnats in har de upphört att vara asylsökande och de tillhör inte längre personkretsen i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Familjen har följaktligen inte haft rätt till bistånd enligt

lagen om mottagande av asylsökande m.fl. från den dag de ansökt om uppehållstillstånd på en annan grund än skyddsbehov. Enligt kammarrättens bedömning omfattas familjen heller inte av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. av något annat skäl. Migrationsverket har därför haft fog för att avslå familjens ansökan om bistånd och överklagandet ska bifallas.

– Kammarrätten bifaller överklagandet, upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Migrationsverkets beslut.

Degenkolbe var skiljaktig och anförde:

Jag anser att överklagandet ska avslås av följande skäl.

S.M. och sonen T.B. har ansökt om uppehållstillstånd som flyktingar eller som alternativt skyddsbehövande tillsammans med maken tillika fadern och har därför enligt 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. rätt till bistånd enligt samma lag. Enligt 11 § första stycket lagen om mottagande av asylsökande m.fl. upphör rätten till bistånd när uppehållstillstånd ges, utom i vissa särskilt angivna fall, eller när utlänningen lämnar landet.

När Migrationsverket avlog S.M:s och T.B:s ansökningar om uppehållstillstånd pga. skyddsbehov den 22 juli 2021 upphörde inte deras rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eftersom S.M. bor tillsammans med ett eget barn T.B. som är under 18 år. Inte heller den omständigheten att utvisningsbeslutet vann laga kraft den 3 maj 2022 påverkade deras rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. eftersom T.B. är under 18 år. Barnfamiljer får bo kvar i Migrationsverkets tillfälliga bostäder och behåller rätten till ekonomiskt stöd till dess att de lämnar Sverige eller av någon annan anledning skrivs ut från mottagningsenheten.

I 11 § andra stycket lagen om mottagande av asylsökande m.fl. finns bestämmelser om när rätten till bistånd upphör för en vuxen som inte bor tillsammans med ett eget barn under 18 år. Dessa bestämmelser är dock inte tillämpliga i förevarande fall.

Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörandet HFD 2020 ref. 60 tagit ställning till frågan om en utlännings vars utvisningsbeslut har upphört att gälla omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Eftersom S.M:s och T.B:s utvisningsbeslut fortfarande gäller är det avgörandet inte heller relevant för prövningen av det nu aktuella fallet.

I 1 a § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. finns vidare vissa undantagsbestämmelser som stipulerar att en utlännings som har ansökt om eller vistas i Sverige med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen inte omfattas av lagen. Dessa undantagsbestämmelser är emellertid inte tillämpliga i förevarande fall eftersom S.M. och T.B. har ansökt om uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 15 a § utlänningslagen.

Såsom förvaltningsrätten konstaterar saknas det följaktligen bestämmelser i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och i utlänningslagen som anger att en utlännings upphör att vara asylsökande bara för att de ansökt om uppehållstillstånd pga. arbete eller som familjemedlemmar till en utlännings som ansökt om uppehållstillstånd pga. arbete enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen.

Sammanfattningsvis instämmer jag därför i förvaltningsrättens bedömning att Migrationsverket inte har haft rätt att avslå S.M:s och T.B:s rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. på den grunden att de har ansökt om uppehållstillstånd pga. arbete eller som familjemedlemmar till en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd pga. arbete enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen. Enligt min mening var det därför rätt av förvaltningsrätten att upphäva Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för prövning om övriga förutsättningar för rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. är uppfyllda.